

Tijd voor Teenagers en het verbod op de 'Bam Bam Boe'.

Voor velen is het stellen van de vraag 'Wat was eigenlijk het eerste specifieke programma gericht op de teenagers?' vrij gemakkelijk te beantwoorden, omdat de naam van het programma als zodanig al vaak is genoemd in artikelen betreffende de ontwikkeling van de popradio in Nederland. Voor details inzake het eerste programma dient men echter naar de makers van het programma te gaan, want zoals zo vaak met programma's uit die tijd is er niets op recordertape in de huiskamers vastgelegd.

Volgens één van de makers ging op 11 september 1959 precies om vijf uur in de middag de eerste aflevering van 'Tijd voor Teenagers' de ether in. Het was het eerste en lange tijd ook het enige programma op de Nederlandse radio met popmuziek. Het werd uitgezonden door de VARA en aanvankelijk gepresenteerd door hoorspelacteur Dick van 't Sant onder de naam Dick Duster. Later nam presentator Herman Stok het roer over. Regisseur Co de Kloet, die bij de geboorte van het programma aanwezig was, heeft zo de nodige details van het eerste programma vastgelegd.

In jaargang 8, nummer 4 van het tijdschrift Aether uit 1994 schreef hij over de beraadslagen die aan de eerste uitzending vooraf gingen en meldde hij ondermeer: 'De Nederlandse jeugd reageerde niet anders dan de jeugd elders in de wereld. En de Nederlandse

platenindustrie had dezelfde belangstelling voor hoge oplagecijfers als overal waar een platenkopend publiek woonde, dat een paar centen te besteden had. Samen waren ze sterk. Wat in Amerika begon, zette gewoon door.'

Hij stelde verder dat in het jaar van de eerste 'Tijd voor Teenagers', 1959, de omwenteling eigenlijk al wereldwijd was voltooid. Paul Anka maakte dat jaar zijn derde 'million seller' met 'Lonely Boy', Frankie Avalon zijn tweede met 'Venus', Freddy Cannon zijn eerste met het nummer 'Talahassie Lassie', net als Dion and the Belmonts met 'A Teenager In Love'.

Het was, volgens Co de Kloet, in dat licht bezien toch geen extreme verrassing, dat een maker van VARA-radiojeugdprogramma's, die ieder half jaar met nieuwe plannen diende te komen, in de zomer van 1959 met het voorstel kwam een platenprogramma te maken met die speciale tienermuziek, aangevuld met reportages en interviews en dat alles aan elkaar gepraat door een echte presentator.

Volgens De Kloet keek bijna iedereen verstoord op toen jeugdchef Joop Söhne het idee in de programmavergadering lanceerde: 'Ik was daar overigens niet bij want de programmavergadering was destijds een bijeenkomst van afdelingschefs en hogere bazen. Zij beslisten gezamenlijk over het halfjaarlijkse radioschema. De leiders van de muzikafdeling spuwden vuur en wensten niets van het voorstel — te ordinair voor woorden — te weten. Anderen waren het wel eens met het voorstel.'

Ary van Nierop was op dat moment 'Hoofd Gesproken Woord' bij de VARA . Hij stelde dat hij zo'n programma best onder zijn verantwoordelijkheid wenste te nemen en kwam meteen met de naam van het programma: 'Tijd voor Teenagers'. Wel diende - mede gelet op zijn functie - men in het programma niet alleen muziek ten gehore laten brengen maar ook informatie via korte reportages.

11 september 1959 precies om vijf uur ging dus, volgens De Kloet, het eerste programma van 'Tijd voor Teenagers' de ether in. Er was natuurlijk vooraf informatie in de kranten verschenen en er werd

volgens een woordvoerder van de VARA die zaterdagmiddag goed geluisterd.

Andermaal het verhaal van De Kloet: 'De eerste uitzending leverde driehonderd brieven op, voor een jeugduitzending een ongekend aantal. Wat draaiden we in dit 'eerste enige echte onvervalste programma voor alle Nederlandse teenagers,' zoals Dick Duster in zijn eerste zin 'Tijd voor Teenagers' typeerde? In de juiste volgorde: Kansas City, door Pim Maas, de Nederlandse Elvis Presley; Waitin' in School, door Ricky Nelson; Middernacht Blues, door Willy Schobben op de trompet. Vervolgens uit de film 'Als de dag begint': You Gotta Learn, door Neil Sedaka; Living Doll, door Cliff Richard; Lonesome, door Monty Sunshine op de klarinet. Gevolgd door: Mamamama Marie, door The Gaylords; The Formula Of Love, door het duo Nina en Frederik en Louis Armstrong; en ook: Just Young, door Paul Anka, en You Are In Love, door Perry Como. Er was een reportage, gemaakt bij Vroom en Dreesmann in Utrecht, waar Ria Valk een door Joop van der Marel bedachte aanstaande dansrage, de Bam Bam Boe, introduceerde.

Het was echter een item dat de luisteraar niet zou bereiken omdat het onderwerp door de afdeling 'controle' van de VARA de vrijdagmiddag voorafgaande aan de uitzending werd geschrapt. Ook beleidvoerders van de andere omroepen in Hilversum namen dezelfde middag nog een gelijkkluidend besluit.

Onder de kop 'Radio Hilversum verbod de bam bam boe' werden de lezers van de Muziekparade, een maandblad voor de muziekliefhebbers en vooral gericht op de jeugd, in oktober 1959 op de hoogte gebracht van de besluitvorming. De 'bam bam boe' diende de opvolger te worden van de voorgaande 'hoela hoep' rage en een nieuw danssucces te zijn. Men ging er vanuit bij de redactie van Muziek Parade, dat als hoofdredacteur Guus Jansen jr. had, dat de lezer van het verbod tot draaien op de hoogte was.

Het ware verhaal rond het verbod tot uitzending ontbrak echter en die werd deels geformuleerd middels een interview met Coen van

Orsouw, de componist van het nummer en de tekstschrijver Joop van der Marel. Bij dit interview was ook een 18-jarig zangeresje aanwezig dat in korte tijd al aardig populair was geworden en het nummer als haar allereerste single op het Fontana label had opgenomen. Ze was al bij twee werkgevers aan de slag geweest en de eerste had haar aangeraden een andere keuze te maken want hij was het niet zo eens met haar rock and roll kreten en haar ferme danspassen. Met andere woorden: 'de vrijheden die deze jonge dame koos pasten niet bij zijn onderneming'.

Vervolgens ging ze aan de slag als zangeres van cowboyliedjes in Amsterdam, in de bedrijven eigendom destijds van Kees Manders. Maar het succes kwam vooral door haar optreden in het AVRO-programma 'Nieuwe Oogst'. Vervolgens was het Roel Balten van dezelfde omroep die haar contracteerde voor het programma 'La Courtine', een programma speciaal voor de soldaten die in de Franse plaats langdurig waren gelegerd.

We hebben het over Ria Valk, die in La Courtine een ware ovatie ontving en wiens vader snel haar zakelijke belangen ging vertegenwoordigen. Hij zag een groot succes op de loer liggen. Maar ook vornoemde Van Orsouw en Van der Marel zagen het helemaal in de jonge Brabantse zitten en besloten voor haar een nummer te gaan schrijven. Het idee van de 'bam bam boe' was enige maanden eerder ontstaan in de Perry Comoshow, waarin de zanger een liedje zong met een soort rolachtig apparaat in zijn handen.

Met dit apparaat werd op ritme van het liedje op de knieën geslagen Coen en Joop vonden het een leuk ideetje en besloten iets soortgelijks in Nederland te introduceren als een nieuwe dans. Voor die danspassen, die erbij dienden te komen, riepen ze de hulp in van de destijds bekende Nederlandse danser Jan Daniëls die vele malen internationale dansconcuransen voor ons land had gewonnen.

Het verhaal gaat dat men op weg ging naar Hilversum om het geheel bij platenbazen onder de aandacht te brengen en men plotseling

besefte dat er nog geen goede tekst was gecomponeerd. Coen van Orsouw zou vervolgens binnen 5 minuten op een parkeerplaats bij een benzinstation, even buiten Amsterdam, het melodietje compleet hebben gemaakt en werd het 'Dans de bam-bam-boe'.

Uiteindelijk werd het nummer uitgebracht op het Fontanalabel en het klonk als volgt: https://www.youtube.com/watch?v=3cZO_AUW_PI

En de tekst was als volgt: De Bam-Bam-Boe die leer je zo
Je sluit je been maar aan
Je draait 'n keertje in het rond
Je komt weer recht te staan.
En dit herhaal je nog een keer
Maar nu de draai alleen
De heer slaat met de Bam-Bam-Boe
En zij danst om hem heen.

Refrein:

De Bam-Bam-Boe, de Bam-Bam-Boe
Tra-la-la-la-la
De Bam-Bam-Boe, de Bam-Bam-Boe
Danst 'n ieder na
De Bam-Bam-Boe, de Bam-Bam-Boe
Uit Dominica.

U ziet hoe simpel of het gaat
Toe blijft niet langer staan
Kom dans een keertje met ons mee
Je sluit je been maar aan
Het is 'n dans voor groot en klein.
Zo uit Dominica
En als je 'm een keer hebt gezien
Dan doe je hem al na.

Refrein

M'n kleine zus m'n grote broer
En ook m'n pa en moe
Ze dansen nu niet anders meer
Alleen de Bam-Bam-Boe.
En elke dag is weer een feest
Door deze nieuwe dans.
Kunt u niet dansen g'looft u mij
Hier is uw mooiste kans.

Refrein

Aangenomen werd dat misschien de tekst van het liedje de oorzaak kon zijn voor het verbod op de radio maar dat lijkt me, gezien het bovenstaande, niet het geval te kunnen zijn. Of het diende te zijn dat het slaan door de mannelijke partner van invloed was geweest. Na diverse kranten van rond die tijd te hebben uitgespit, kwam ik terecht bij een bericht van 12 september 1959 waarin werd gemeld dat de AVRO leiding had besloten dat men op samenwerking met de 29-jarige Joop van der Marel geen prijs meer stelde.

Een week eerder had deze op wel een heel commerciële manier zijn 'bam bam boe' kindje gepresenteerd in het televisieprogramma 'Weekendshow', zonder dat dit vooraf was overlegd met de leiding. De toenmalige AVRO-directeur D. Repko stelde over deze maatregel, die hij persoonlijk had genomen: "Wij hebben dit gedaan omdat we de houding van de heer Van der Marel, die ons in de val heeft laten lopen met zijn 'Bam-bam-boe' betreuren. Hij heeft zonder dat hij ons hier van te voren voor gewaarschuwd heeft reclame in onze uitzending gebracht. We vonden dit aanleiding genoeg om hem de eerste tijd niet meer in onze televisieprogramma's te laten optreden."

Bovendien werd er door Repko een einde gemaakt aan het steeds weer draaien van de 'Bam Bam Boe'-grammofoonplaat op de radio. Wat bleek? In de Weekendshow van de voorafgaande zaterdag had

Van der Marel door het danspaar Lies en Jan Daniels de toen nieuwe dans, de Bam Bam Boe, laten demonstreren. Bovendien liet men in dit programma zien, wat de 'Bam Bam Boe' eigenlijk was. AVRO-producer Ger Lugtenburg, die de leiding van deze uitzending had, was er niet van op de hoogte dat Joop van der Marel het tv-programma gebruikte om zijn Bam Bam Boe, waar hij de week van te voren de Nederlandse warenhuizen mee had bevoorrad, te introduceren. Het was echter het startsein voor een massale verkoop van de Bam Bam Boes, die de maandag na het programma in de winkels te koop waren. Ook waren er grammofoonplaten en slingers in de markt gezet.

Joop van der Marel en Ria Valk en de 'bam bam boe'

Vanuit de AVRO-leiding werd met angst gekeken naar het reclame-element in de betreffende uitzending. Andere omroepen eisten een gedegen onderzoek maar de AVRO-directie was dus een stap verder gegaan en had Joop van der Marel al de deur gewezen. Nadat de leiding van de AVRO deze reactie had bekend gemaakt, besloot ook de VARA voorzorgmaatregelen te nemen en werd op de vrijdag voor de eerste uitzending van 'Tijd voor Teenagers' besloten het item over de Bam Bam Boe uit het programma te schrappen. Joop van der Marel was er teleurgesteld over want, zo meldde de Telegraaf op 12

september 1959, de Bam Bam Boe werd goed verkocht. En Ria Valk? Zij werd bijzonder succesvol gedurende vele decennia.

Nader onderzoek naar de startdatum van het programma 'Tijd voor Teenagers' leerde dat het ging om zaterdag 12 september 1959 en ook het aanvangsuur was anders dan Co de Kloet meldde. Vanaf half 6 tot half 7 was de eerste aflevering te beluisteren op Hilversum I via de VARA en werd aangekondigd in het programmaschema als: 'Voor de Jeugd'.

Bronnen: Aether, Soundscapes online Journal for Music and Media Culture, Telegraaf archief en Muziek Parade oktober 1979.

Hans Knot, februari 2017.